

Premis Octubre: cultura per a temps de sotsobre

La nit dels Premis Octubre, la veterana gala d'uns dels guardons centrals de la cultura catalana, va celebrar la 46 edició. Una festa cultural amb guardonats, homenatges a Joan Fuster i la Revolució russa del 1917 i un ambient prenyat d'incertesa per la situació a Catalunya i les derivades al País Valencià. Sense perdre l'esperit de celebració, la ben guanyada normalitat es va veure una mica viciada. La cultura, en tot cas, continua sent el millor antídoto contra el neguit.

Per *Xavier Aliaga*
Fotografies de *Kike Taberner*

Els Premis Octubre havien conquerit les dues darreres edicions l'espai de reconeixement institucional que se li havia negat durant les dècades de govern del Partit Popular. Per fi, la presència d'algunes de les principals autoritats polítiques del País Valencià validava davant la societat la importància dels guardons que organitza l'editorial Tres i Quatre i que van camí de complir el mig segle d'existència. Aquesta darrera edició se celebrà amb les mateixes constants: la segona autoritat valenciana, el president de les Corts, Enric Morera, féu el parlament de comiat.

Tanmateix, tot i ser una gala d'emocions contingudes, que posà els accents sobre la llengua i la cultura, en l'ambient, en les converses i diàlegs, en els petits detalls, en moltes de les intervencions, surava la transcendència del moment, el neguit per una col·lisió entre Catalunya i l'Estat que ja té els primers damnificats.

Fet i fet, la primera de les intervencions, la benvinguda als assistents per part de l'editor i fundador dels guardons, Eliseu Climent, fou també per dedicar l'acte a Jordi Sánchez i Jordi Cuixart, els presidents de l'Assemblea Nacional Catalana (ANC) i Òmnium Cultural, acusats de sedició i presos a Soto del Real. "Els volem ja amb nosaltres", exigí Climent enmig dels aplaudiments dels assis-

tents. No fou l'únic moment carregat de simbolisme i reivindicació.

Fuster i La Masia

El sopar tingué un altre preludi carregat de significació. Aquesta edició dels Octubre no podia deixar passar el 25 aniversari de la mort de Joan Fuster amb un carregat programa d'actes les setmanes prèvies i l'edició, per part de Tres i Quatre, d'un bon grapat de novetats relacionades amb l'intel·lectual de Sueca [consulteu el número 1.741 d'aquesta revista]. Llibres, alguns d'ells amb accent femení, com l'antologia *Nosaltres les fusterianes* i el volum *La improbable vida de Joan Fuster*.

El guió de la gala, lògicament, dedicà un espai d'homenatge al suecà. Una commemoració que es va fondre també amb un aniversari significatiu, els primers cinquanta anys de L'Escola la Masia, un dels centres pioners als anys seixanta a impulsar l'ensenyament en català, molt abans que aquesta educació es reglara a través del sistema públic amb l'entrada en funcionament de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià. Alumnes d'aquest centre recitaren Fuster amb l'acompanyament del grup de folk Krama, liderat per Rafel Arnal. David Gadea, Xuso Barberà i Spyros Kaniaris completaren aquesta fantàstica formació. Arnal, a més, exercí amb bon →

FOTO DE FAMÍLIA.

La tradicional fotografia amb els guanyadors, els jurats i l'editor Eliseu Climent, promotor d'uns premis que caminen cap al seu primer mig segle d'existència.

DOBLE COMMEMORACIÓ.
Un dels moments màgics de la nit: els alumnes de La Masia, llegint textos en homenatge a Joan Fuster, en el 25 aniversari de la seua mort. Aquest centre educatiu compleix 50 anys.

→ pols de presentador en col·laboració amb l'edificant presència de la jove actriu Marina Alegre. “Gràcies a Joan Fuster, somiem en un futur de llibertat plena”, digué Arnal, posant un bri d'esperança sobre la incertesa que es podia palpar a través de les converses de gairebé totes les taules, a les quals es filtrava el moment polític. “I què penses que pot passar?”, fou la frase, segurament, més repetida de la nit.

Bakunin i el descrèdit de la realitat

Altrament, per tercera edició consecutiva, i atès l'èxit de les dues ocasions precedents, l'encarregat d'amenitzar el sopar fou l'escriptor Màrius Serra i el seu “Enigmàrius”, un decàleg d'enigmes —en aquesta ocasió temàtics: Fuster i la Revolució russa— que els assistents havien de resoldre. En presentar el joc, Serra féu un gest de complicitat amb la situació política a Catalunya: “Vinc aquí com a mediador. A les taules pots ser sou gent que no us coneixeu de res i això us donarà temes de conversa.” Així va ser.

El mateix “Enigmàrius” contenia una altra pinzellada crítica, en l'enigma número 9, que es formulava de la següent manera: “Fuster l'aplicà a la realitat i ara tenyeix les institucions espanyoles, de 9 lletres”. La solució: “Descrèdit”. Missatges a banda, entre els enigmes del genial animador n'hi havia uns quants de més o menys senzills i un parell de diabòlics, per apujar nota. Citarem un dels més enginyosos: “Respirin a la salut del comunisme, de 6 lletres”. La resposta correcta: “Alenin”. I, tal vegada, el més bonic: “Inoculin socialisme llibertari, de 7 lletres”. La solució sembla més o menys òbvia, “Bakunin”, però podem assegurar que a moltes taules es va suar sang per trobar la resposta.

L'al·licient del joc era també el premi. Les solucions, signades amb el nom i la procedència, es dipositaven en una urna —Màrius Serra no deixà passar l'oportunitat de fer una nova al·lusió sub-

versiva amb això— i la mà innocent dels alumnes de la Masia treia la butlleta guanyadora. L'agraciat fou el dirigent d'Esquerra Republicana del País Valencià Francesc Sanchis, que es va adjudicar el lot amb alguns dels llibres més importants de Lenin que acaba d'editar en català Tres i Quatre.

Aquestes al·lusions a la Revolució russa connectaren amb el següent bloc de la nit, dedicat justament al moviment revolucionari. L'actuació de l'actriu i cantant Maria Josep Peris, acompanyada al piano d'Arcadi Valiente, ompliren la sala, amb els llums apagats, d'un ambient cabareter interpretant peces del compositor alemany Kurt Weill sobre textos de Bertolt Brecht. Peris impressionà per la seua veu i el domini de diferents registres.

A continuació, Arnal va recitar un poema de Maiakovski, de l'any 1919, seguit de la interpretació amb Krama d'una coneguda cançó popular russa. Una certa operació indubtablement *vintage* que tenia tot el sentit pel centenari d'aquella revolució. L'organització de l'acte, en tot cas, posà l'accent en l'herència cultural d'aquell fet històric transcendental.

(Quasi) normalitat institucional

Com s'ha dit abans, la nit dels Octubre ja s'ha incorporat amb normalitat a l'agenda dels polítics amb càrrec públic o sense. Juntament amb Morera, Compromís estigué representat en la gala, entre més, amb la presència de la vicepresidenta de la Diputació Maria Josep Amigó o el diputat de cultura Xavier Rius. En representació del conseller de Cultura també donà suport el secretari autonòmic, Albert Girona. I també hi assistí la secretària nacional del Bloc Àgueda Micó. Podem, mentrestant, envia una important representació encapçalada per la diputada al Congrés Rosanna Pastor, per la regidora en l'Ajuntament de València Glòria Tello —l'alcalde, Joan Ribó, de Compromís, excusà →

1. Els components de Krama, en un moment de la seua actuació.
2. El cantant de Krama, Rafel Arnal, va ser també el conductor de la gala, juntament amb l'actriu Marina Alegre.
3. Margarida Castellano rep el seu premi de mans d'Eliseu Climent.
4. Carme Manuel i Raquel Ricart, jurats de l'Andròmina, observen el parlament del guanyador, Vicent Pallarés.
5. Actuació de Maria Josep Peris i el pianista Arcadi Valiente.
6. Anna Gual, jurat de poesia, llegeix l'acta.
7. Màrius Serra i el guanyador de l'“Enigmàrius”, Francesc Sanchis.
8. Francesc Rotger lliura el premi de teatre Pere Capellà a Manuel Molins.
9. Carles Camps Mundó rep el Vicent Andrés Estellés de mans de Ricard Mirabete.

1. Àgueda Micó i Teresa Jordà conversen en presència d'una companya.

2. Màrius Serra interpel·la Enric Morera en presència de la seua esposa, la periodista Tona Català, i Maria Josep Amigó.

3. El director de *Levante-EMV*, Julio Monreal, intercanvia impressions amb Amigó.

4. Imatge dels quatre guardonats, ja amb les seues estatuetes.

5. Francesc Rotger i Llorenç Carrió conversen amb una acompanyant poc abans de l'acte.

6. L'actriu i diputada de Podem Rosanna Pastor.

7. Cloenda de l'acte amb la interpretació de la Muixeranga.

→ la seua presència en el darrer moment— i pel diputat autonòmic Antonio Montiel.

Per part d'Esquerra Unida no faltaren alguns habituals, com el diputat al Congrés Ricardo Sixto o l'antiga coordinadora i membre del Consell Valencià de Cultura Glòria Marcos. Finalment, Esquerra Republicana estigué representada, entre més, pel president al País Valencià Josep Barberà. S'ha de ressaltar, així mateix, la presència dels responsables de l'Institut Valencià de Cultura, Abel Guarinos, i de la Institució Alfons el Magnànim, Vicent Flor.

Una nombrosa presència política valenciana que contrastava amb l'escassa presència catalana, absències plenament justificades per l'endimoniada inseguretat institucional que es viu a Catalunya. Com a principal representant, Joan Carles Garcia Cañizares, de la Diputació de Barcelona. Fou la mostra de la anormalitat del moment. El compromís de les institucions catalanes amb els premis, amb tot, continua sent inequívoc: aquesta diputació patrocina el premi Andròmina mentre que les corporacions provincials de Girona i Lleida fan el mateix amb

els guardons de poesia i assaig, respectivament. A la taula d'Esquerra, això sí, hi havia els diputats catalans Teresa Jordà i Xavier Eritja.

Pel que fa a les illes Balears, hi assistiren el regidor de Cultura de Palma, Llorenç Carrió, i Francesc Rotger, director de l'Institut de la Llengua i la Cultura de les Illes Balears (ILLENC). L'administració il·lenca ha col·laborat amb els Octubre en la recuperació del premi de teatre sota la denominació del dramaturg mallorquí Pere Capellà, mestre, poeta i dramaturg. Un referent cultural de primer ordre.

entre els pobles del món, amb la nostra manera de ser”, concloué.

La tensió de Pallarés

L'acte, com sempre, es clou amb el lliurament dels premis. Sobre els guanyadors i les obres teniu informació en aquesta mateixa revista [pàgines 45 a 46], però els tres homes i la dona que inscriviren el seu nom en el palmarès, Vicent Pallarés, Carles Camps Mundó, Manuel Molins i Margarida Castellano, protagonitzaren sucosos moments en els seus discursos d'acceptació.

Pallarés fou el més enginyós. La seua fou una intervenció divertida i crítica alhora. L'escriptor castellonenc advertí: “No sé com estic ací”. I contà a continuació que els fets de divendres, l'accidentada proclamació de la República Catalana, van fer que li pujara perillosament la tensió a 18-11. Quan va poder recuperar les constants, rebé una telefonada. “Sóc Eliseu Climent. Vostè és Vicent Pallarés?”. “Sí”. “Li telefone per dir-li que ha guanyat l'Andròmina”. “Immediatament”, digué l'escriptor, “la tensió em va tornar a pujar a 18-11. Suficient per tenir un vessament cerebral. Per això deia que no sé com estic ací”, concloué amb un somriure de bat a bat. Pallarés digué que aquell dia “s'havien vist complits dos somnis de tota la vida”.

Carles Camps Mundó, poeta que també ha conreat l'assaig breu, confessà la devoció i l'afinitat amb Joan Fuster. Camps Mundó, guanyador fa anys del Carles Riba, va subratllar la satisfacció que li provocava haver guanyat els Octubre, un guardó que, lògicament, arrodoneix una trajectòria brillant. Per la seua banda, Manuel Molins arrencà els aplaudiments del públic en explicar el contingut d'una obra [vegeu pàgines 46 i 47] que denuncia els abusos de l'Església i recupera el sentit original de la sodomia. “Aquesta és una Europa sodomítica”, fou una de les frases de la nit.

Molt oportunitat, tancà la guanyadora del premi d'assaig, Margarida Castellano, una dona jove que ha fet una immersió en el terreny de les identitats i les aportacions dels nouvinguts (“els altres som nosaltres”, digué citant l'escriptora marroquina-catalana Najat El Hachmi). I tancà amb una frase preciosa: “La frontera no és un límit, és una finestra oberta”. No calia dir res més. Amb les paraules esgotades, tan sols escoltar una sensacional versió de “La Muixeranga”, a càrrec d'Armand Fletes. Alt voltatge emocional. ●

Cultura en condicions difícils

Enric Morera, com a figura institucional més rellevant present en l'acte, fou l'encarregat del discurs previ al lliurament de premis. El president de les Corts Valencianes, un habitual de la gala quan era a l'oposició i ara, féu una lloança del paper desenvolupat pels premis. “El mes dels Octubre és tot un referent, una de les dates més assenyalades de la nostra cultura i la nostra llengua que ha resistit en condicions molt adverses i difícils”. Morera va ressaltar la importància de la cultura com a forma d'expressió popular i com a manera de “superar la mediocritat de cada dia”. “Volem ser un poble digne, que tinga el seu lloc